

arrestējusi kartības atņemšanu par brīvības atņemšanu. Notešies ārvalsts pilsoņu un bezpavalstniekus parasti tur asevišķi no notiesātajiem PSRS pilsoņiem.
2. Aizstāt 21. panta otrajā daļā domuzīmi starp skaitļiem 23. un 25. ar komatu un izslēgt vārdus «un 38. panta trešās daļas».
3. Izteikt 22. panta šādā redakcijā:
«Labošanas darbu kolonijas

no tiesāti ar brīvības atņemšanu par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem vai» un vārdus «no tiesātas par sevišķi bīstamiem valsts noziegumiem vai arī»;
izteikt ceturtais daļas otro rindkopu šādā redakcijā:
«iegādāties pārtikas produktus un pirmās nepieciešamības priekšmetus»;
izteikt ceturtais daļas ceturto

9. Izslēgt 28. panta pirmajā daļā vārdus «personas, kas pēc atspodzimt gadu vecuma sasniegšanas izdarījušas sevišķi bīstamus valsts noziegumus» un «citus».
10. 32. panta:
izteikt otrās daļas otro rindkopu šādā redakcijā:
«iegādāties pārtikas produktus un pirmās nepieciešamības

tiesību un pienākumu kopums.
19. pants
Latvijas Republikas pilsonību var iegūt, saglabāt vai zaudēt tikai likumā noteiktajā kārtībā.
Visi pilsoņi neatkarīgi no pilsonības iegūšanas veida tiesībās un pienākumos ir vienlīdzīgi.
20. pants
Latvijas Republika savu pilsoni neizdod ārvalstij.
21. pants
Latvijas Republikas pilsoņi ārvalstīs ir Latvijas valsts aizsardzībā un aizgādībā.
22. pants
Pilsoņiem ir tiesības piedalīties valsts un sabiedrības lietu lemnānā tieši vai ar brīvi ievēlētu pārstāvju starpniecību.
Visiem pilsoņiem ir vienlīdzīgas tiesības ieņemt valsts amatavītiņstojā savām spējām un kvalifikācijai.
23. pants
Tikai pilsoņiem var nodot īpašumu vai pārdot zemi un citus dabas resursus, izņemot gadījumus, kad Latvijas Republikas starptautiskajos līgumos noteikta cita kārtība.
24. pants
Pilsonis var brīvi izvēlēties dzīvesvietu jebkurā Latvijas teritorijas daļā.
25. pants
Pilsonim jābūt uzticīgam Latvijas Republikai, viņam ir tiesības un pienākums aizsargāt tās brīvību, neatkarību un demokrātisko parlamentāro valsts iekārtu. Pilsonim jāpilda obligātās valsts dienests un citas likumā noteiktās saistības pret valsti.
2. nodaļa
Personas tiesības un pienākumi
26. pants
Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma priekšā neatkarīgi no rases, tautības, dzimuma, valodas, partijas piederības, politiskās un reliģiskās pārticības, sociālās, mantiskās un dienesta slāvoka un izcelšanās.
27. pants
Personas tiesības uz dzīvību aizsargā valsts.

metus apmēros un kārtībā, kāda noteikta ieslodzījuma vietu iestādē iekšējās kārtības noteikumos»;
izteikt ceturto daļu šādā redakcijā:
«Kopējā naudas summa, ko atlauts izlietot notiesātajiem, nevar pārsniegt ieslodzījuma vietu iestādē iekšējās kārtības notei-

nijas un audzināšanas darbu kolonijās, var būt vēstules neirobežotā skaitā. Vēstules nosauk, ko var sūtīt notiesātie, kurus tur cietumos, nosaka tā kodeksa 32. un 33. pants».
24. 55. panta:
izslēgt trešajā daļā vārdus «nav pārkāpuši režīmu» un «kas nav pārkāpuši režīmu»;

rindkopā vārdus «23.—25. panta» ar vārdiem «23. un 25. panta» un izslēgt vārdus «un 38. panta trešajā daļā»;
izslēgt pirmās daļas desmitajā rindkopā vārdus «pastiprināta»;
izteikt trešo daļu šādā redakcijā:
«Latvijas Republikas likumdošanas akto noteiktajā kārtībā

KODKSA OO. PANTA
kārtībā».
Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. Gorbuņova
Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs I. Daudišs
Rīgā 1991. gada 13. jūnijā

Projekts Latvijas

Republikas Pamatlikums pārejas periodam

Neatkarīgā Latvijas Republika tika proklamēta 1918.gada 18. novembrī, un 1921.gadā kā starptautiski atzīta valsts tā kļuva par līdziesīgu Tautu Savienības locekli.
Pēc brīvības cīņām Latvijas tauta 1920.gadā vispārējās, vienlīdzīgās, tiesās un proporcionālās vēlēšanās ievēlēja Satversmes sapulci, kura 1922.gada 15. februārī pieņēma valsts pamatlikumu — Latvijas Republikas Satversmi. Lai gan Latvija tika prettiesiski iekļauta PSRS sastāvā, šī Satversme da jure joprojām ir spēkā.
1990.gada 4.maija deklarācijā «Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu» noteikts pārejas periods, kura laikā Latvijas Republikā pilnīgi atjaunojama patstāvīgā valsts vara. Tas beidzas ar Saeimas ievēlšanu atbilstoši 1922. gada Satversmei.
Līdz Satversmes jaunās redakcijas spēkā stāšanās brīdim Latvijas Republikas konstitucionālais pamats ir:
1) 1922.gada Satversmes 1., 2., 3. un 6.pants, kuri reālu saturu iegūš līdz ar pārejas perioda izbeigšanos. Saskaņā ar Satversmes 77.pantu grozījumus šajos pantos var izdarīt, vienīgi sarīkojot tautas nobalsošanu;
2) 1990.gada 4.maija deklarācija «Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu»;
3) šis Pamatlikums.

Latvijas Republika ir vienota nedalāma valsts.
Latvijas Republikas jurisdikcijai pakļauta visa Latvijas sauszemes teritorija, iekšējie ūdeņi un Baltijas jūras teritoriālie ūdeņi, kā arī gaisa telpa virs tiem.
5. pants
Latvija ir no masveida iznīcināšanas ierociem brīva valsts.
6. pants
Latvijas Republikas teritorija ir neatņemama un neaizskarama vēsturiska latviešu nācijas un valsts rašanās vieta, vienīgā vieta pasaulē, kur latviešu nācija var pilnīgi īstenot tiesības uz savu valsti, netraucēti lietot un izkopt latviešu valodu, attīstīt nacionālo kultūru un tautsaimniecību.
Latvijas Republikā dzīvojošo nacionālo un etnisko grupu pārstāvjiem tiek nodrošinātas tiesības uz nacionālās kultūras autonomiju.
7. pants
Tauta savu varu realizē tieši vai ar brīvi ievēlētu pārstāvju starpniecību. Svarīgākie valsts dzīves jautājumi tiek nodoti tautas apspriešanai vai nobalsošanai.
Latvijas Republikas valsts iekārtas pamatprincips ir likumdošanas, izpilde un tiesas varas norobežošana.
8. pants
Saeimu ievēlē vispārīgās, vienlīdzīgās, tiesās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās (Satversmes 6. pants).
9. pants
Latvijas Republikas īpašumā ir zeme, tās dzīles, meži, iekšējie ūdeņi un Baltijas jūras teritoriālie ūdeņi.
Latvijas Republikai ir suverēnas tiesības uz tās kontinentālo šeltu, kā arī uz ekskluzīvās ekonomiskās zonas dzīvās un nedzīvās dabas resursu izpēti, izmantošanu un saglabāšanu.
10. pants
Latvijas valsts karogs ir karminskars ar baltu garenvirziena svītru vidū. Katra sarkanā josla ir divas reizes platāka par baltu joslu. Karoga garums ir divas reizes lielāks par tā platumu.

11. pants
Latvijas valsts lielā gērbopa vairogā ir dalīts in pusskaldītis: 1. — zilā laukā uzlecošas zelta saules puse, 2. — sudraba laukā pret skaldījumu pagriezts uzslējis sarkans lauva (Kurzeme, Zemgale), 3. — sarkanā laukā sudraba grīns ar zobenu labajā ķētnā (Vidzeme, Latgale). Virs vairoga puslokā trīs piecstarainas zelta zvaigznes. Vairoga turētāji: labajā pusē — sarkans lauva ar zelta mēli, kreisajā pusē — sudraba grīns ar zelta mēli, tie balstās uz diviem zaļiem ozola zarim, kas saņemti ar lenti valsts karoga krāsu samēros.
12. pants
Latvijas valsts himna ir Kārļa Baumaņa dziesma "Dievs, svētī Latviju".
13. pants
Latvijas Republikas valsts valoda ir latviešu valoda.
14. pants
Latvijas Republikas galvaspilsēta ir Rīga.
15. pants
Latvijas Republika nedrīkst slēgt starptautiskus līgumus, kas ir pretunā ar šo Pamatlikumu.
Latvijas Republikas likumi nedrīkst būt pretunā ar starptautisko tiesību aktiem, kuru dalībniece ir Latvijas Republika.

Latvijas valsts iekārtas pamatprincips ir likumdošanas, izpilde un tiesas varas norobežošana.
16. pants
Civēks, viņa brīvība, ciēna un tiesības ir Latvijas valsts augstākā pamatvērtība. Katram ir tiesības uz rīcību, kas nav aizliegta ar likumu.
17. pants
Valsts pienākums ir aizsargāt cilvēku, viņa brīvību, cieņu, tiesības un īpašumu.
1. nodaļa
Pilsonība, pilsoņa tiesības un pienākumi
18. pants
Latvijas Republikas pilsonība ir personas noturīga politiski tiesiska saikne ar Latvijas Republiku.
Pilsonības saturu veido pilsoņa un valsts savstarpēji saistīto

28. pants
Valsts aizsargā katru cilvēka brīvību, drošību un neaizskaramību.
Ikvienam ir tiesības ar visiem viņa rīcībā esošajiem likumiskajiem līdzekļiem pretoties prettiesiskai vardarbībai.
29. pants
Aizturēšana, apcietināšana, kratīšana vai citāda personas brīvības ierobežošana pieļaujama tikai likumā noteiktajā kārtībā. Ikvienam ir garantētas tiesības ar aizturēšanas brīdi piecīnāt advokātu.
Likums nosaka maksimālo aizturēšanas, apcietināšanas un iepriekšējās izmeklēšanas termiņus.
Jebkura persona trīs dienakšu laikā no aizturēšanas brīža jāsauc tiesās priekšā. Tiesnesis dod sankciju aizturētās personas arestēšanai un turēšanai apcietinājuma vai rīkojumu šo personu nekavējoties atbrīvot.
Spīdzināšana, ciēna neželīga, nevēlīga vai cilvēka cieņu pazemojošā apiešanās ar personu ir aizliegta.
Prettiesiska piespiedu ārstēšana, kā arī medicīnisko līdzekļu piespiedu lietošana nolūkā panākt, lai persona spīdzēti licību, atsakās no licības vai izsaka savu viedokli, vai nolūkā ierobežot personas izteikšanās brīvību ir aizliegta.
30. pants
Personas dzīvoklis ir neaizskarams.
Nevienam nav tiesību ieiet dzīvokli bez tajā dzīvojošo atļaujas vai izdarīt kratīšanu bez prokurora sankcijas, izņemot gadījumus, kad persona tiek aizturēta nozieguma vietā vai ir apdraudēta citu personu dzīvība.
31. pants
Valsts garantē korespondences, telefonsarunu, telegrāfisko un citu telesakaru noslēpumu.
Šīs tiesības var ierobežot ar Latvijas Republikas ģenerālprokurora lēmumu, izmeklējot smagus noziegumus.
32. pants
Katram ir neatņemamas tie-

sības aizstāvēt savas likumīgās tiesības un intereses tiesā.
Tikai tiesa saskaņā ar nodarījuma brīdi spēkā esošu likumu var atzīt personu par vainīgu noziegumā.
Katrai personai ir tiesības uz atklātu tiesas procesu un advokāta palīdzību, kā arī tiesības neliecināt pret sevi un saviem radniekiem.
Kriminālatbildība var būt tikai individuāla.
Katrai nelikumīgi arestētai vai tiesātai personai ir tiesības uz materiāli un morālā kaitējuma atlīdzību.
33. pants
Notiesātajam ir visas šajās likumā minētās cilvēka tiesības, izņemot tās, kuras ir ierobežotas ar likumu vai tiesas spriedumu.
Notiesātajam nedrīkst atņemt tiesības uz apmaksātu darbu, atpūtu, veselības aizsardzību, noteiktu kultūras vērtību izmantošanu, izglītību un personības attīstību.
34. pants
Piespiedu darbs ir aizliegts.
Par piespiedu darbu netiek uzskatīts obligātais valsts dienests, iesaistīšana katastrofu seku likvidēšanā un labošanas darbī, kas noteikti saskaņā ar tiesas spriedumu.
35. pants
Valsts atzīst un aizsargā īpašumu un tā mantošanas tiesības.
Personai var piederēt jebkurš īpašums, izņemot 23. pantā noteiktos ierobežojumus.
Īpašuma piespiedu atsavināšana var notikt vienīgi likumā noteiktajā kārtībā ar tiesas nolēmumu. Ja īpašumu atsavina sabiedrisku projektu īstenošanai, īpašniekam pienākas atbilstoša kompensācija.
36. pants
Katram ir tiesības veikt uzņēmējdarbību, kura nav pretunā ar likumu.
37. pants
Katram ir tiesības brīvi izvēlēties profesiju, nodarbošanos un darbu devēju.
38. pants
Katram ir tiesības saskaņā ar

darba līgumu uz tādā darba samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto iztikas minimumu.
39. pants
Katram ir tiesības uz atpūtu.
Darba nedēļas maksimālo ilgumu nosaka likums.
Strādājošajiem ir tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.
40. pants
Strādājošajiem ir tiesības streikot, aizstāvot savas ekonomiskās vai profesionālās intereses.
Likums nosaka šo tiesību ierobežojumus, lai garantētu sabiedrībai nepieciešamo dienestu darbību.
41. pants
Katram ir tiesības uz materiālo nodrošinājumu vecumā, slimības, pilnīga vai daļēja darbaspēju, kā arī apgādnieka zaudējuma gadījumā.
Personai ir tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, ja tai nav citu iztikas līdzekļu un bezdarbs iestājies no tās neatkarīgu apstākļu dēļ.
42. pants
Katram ir tiesības brīvi izbraukt vai emigrēt uz ārvalstīm. Šīs tiesības nedrīkst ierobežot politisku vai ideoloģisku motīvu dēļ.
43. pants
Ikvienam ir tiesības brīvi pārvietoties Latvijas teritorijā.
44. pants
Katram ir tiesības brīvi iegūt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus un idejas mutvārdos, rakstveidā vai jebkurā citā veidā. Šo tiesību īstenošanu nedrīkst ierobežot ar cenzūru.
Nevienu nedrīkst spiest izteikt savus politiskos, reliģiskos, ētiskos vai citus uzskatus, kā arī izpaust savu partijas piederību.
45. pants
Visiem ir tiesības brīvi izveidot sabiedriskas vai cita veida bezpeļņas organizācijas un piedalīties tās darbā, ja šo organizāciju mērķi un praktiskā rīcība nav pretunā ar krimināllikumu. Aizliegts izveidot spēņas

tiesības un Latvijas Republikas valsts varas un pārvaldes institūcijām nepakļautas bruņotas vienības.
46. pants
Valsts garantē iepriekš pieņemtu miernīgu sapulču, mītiņu, ielu gājēju un demonstrāciju brīvību. To rīkošanai valsts institūciju atļauja nav nepieciešama.
Pašvaldība var mainīt šo pasākumu vietu vai laiku, ja to prasa sabiedrības drošības un kārtības intereses.
47. pants
Valsts garantē radošā darba brīvību un aizsargā autortiesības.
48. pants
Katram ir tiesības griezties valsts varas un pārvaldes institūcijās ar individuāliem vai kolektīviem iesniegumiem un priekšlikumiem.
49. pants
Valsts garantē reliģiskās pārticības brīvību.
Personām vai to apvienībām ir tiesības piekopt reliģiskus kultus.
Nevienu nedrīkst piespiest piedalīties reliģiskos rituālos un ceremonijās, kā arī apgūt ticības mācību.
Reliģiski vai ideoloģiski motīvi nevienu neatbrīvo no pienākumiem pret valsti un nepieciešamības ievērot likumu.
50. pants
Ģimēni, laulību, kā arī mātes un bērna tiesības aizsargā valsts.
Laulības pamatā ir sievietes un vīrieša brīvprātīga vienošanās, kā arī viņu tiesiskā vienlīdzība.
Rūpēties par bērniem un viņu audzināšanu ir vecāku tiesības un pienākums.
Sabiedrība un valsts rūpējas, lai vecāki pilda savus pienākumus pret bērniem.
Laulībā un ārāulībā dzimušie bērni ir tiesības vienlīdzīgi.
51. pants
Pilngadīgu un darbaspējīgu bērnu pienākums ir nodrošināt saviem vecākiem cilvēka cienīgas vecumdienas.
Skat. 3.lpp.

1) 1922.gada Satversmes 1., 2., 3. un 6.pants, kuri reālu saturu iegūš līdz ar pārejas perioda izbeigšanos. Saskaņā ar Satversmes 77.pantu grozījumus šajos pantos var izdarīt, vienīgi sarīkojot tautas nobalsošanu;
2) 1990.gada 4.maija deklarācija «Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu»;
3) šis Pamatlikums.
Pārejas periodā Satversmes 1., 2., 3. un 6.pantu nedrīkst grozīt vai atcelt.
I. Vispārīgie noteikumi
1. pants
Latvija ir neatkarīga, demokrātiska republika (Satversmes 1.pants).
2. pants
Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai (Satversmes 2.pants).
3. pants
Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale (Satversmes 3.pants).
4. pants

Latvijas valsts iekārtas pamatprincips ir likumdošanas, izpilde un tiesas varas norobežošana.
16. pants
Civēks, viņa brīvība, ciēna un tiesības ir Latvijas valsts augstākā pamatvērtība. Katram ir tiesības uz rīcību, kas nav aizliegta ar likumu.
17. pants
Valsts pienākums ir aizsargāt cilvēku, viņa brīvību, cieņu, tiesības un īpašumu.
1. nodaļa
Pilsonība, pilsoņa tiesības un pienākumi
18. pants
Latvijas Republikas pilsonība ir personas noturīga politiski tiesiska saikne ar Latvijas Republiku.
Pilsonības saturu veido pilsoņa un valsts savstarpēji saistīto

28. pants
Valsts aizsargā katru cilvēka brīvību, drošību un neaizskaramību.
Ikvienam ir tiesības ar visiem viņa rīcībā esošajiem likumiskajiem līdzekļiem pretoties prettiesiskai vardarbībai.
29. pants
Aizturēšana, apcietināšana, kratīšana vai citāda personas brīvības ierobežošana pieļaujama tikai likumā noteiktajā kārtībā. Ikvienam ir garantētas tiesības ar aizturēšanas brīdi piecīnāt advokātu.
Likums nosaka maksimālo aizturēšanas, apcietināšanas un iepriekšējās izmeklēšanas termiņus.
Jebkura persona trīs dienakšu laikā no aizturēšanas brīža jāsauc tiesās priekšā. Tiesnesis dod sankciju aizturētās personas arestēšanai un turēšanai apcietinājuma vai rīkojumu šo personu nekavējoties atbrīvot.
Spīdzināšana, ciēna neželīga, nevēlīga vai cilvēka cieņu pazemojošā apiešanās ar personu ir aizliegta.
Prettiesiska piespiedu ārstēšana, kā arī medicīnisko līdzekļu piespiedu lietošana nolūkā panākt, lai persona spīdzēti licību, atsakās no licības vai izsaka savu viedokli, vai nolūkā ierobežot personas izteikšanās brīvību ir aizliegta.
30. pants
Personas dzīvoklis ir neaizskarams.
Nevienam nav tiesību ieiet dzīvokli bez tajā dzīvojošo atļaujas vai izdarīt kratīšanu bez prokurora sankcijas, izņemot gadījumus, kad persona tiek aizturēta nozieguma vietā vai ir apdraudēta citu personu dzīvība.
31. pants
Valsts garantē korespondences, telefonsarunu, telegrāfisko un citu telesakaru noslēpumu.
Šīs tiesības var ierobežot ar Latvijas Republikas ģenerālprokurora lēmumu, izmeklējot smagus noziegumus.
32. pants
Katram ir neatņemamas tie-

sības aizstāvēt savas likumīgās tiesības un intereses tiesā.
Tikai tiesa saskaņā ar nodarījuma brīdi spēkā esošu likumu var atzīt personu par vainīgu noziegumā.
Katrai personai ir tiesības uz atklātu tiesas procesu un advokāta palīdzību, kā arī tiesības neliecināt pret sevi un saviem radniekiem.
Kriminālatbildība var būt tikai individuāla.
Katrai nelikumīgi arestētai vai tiesātai personai ir tiesības uz materiāli un morālā kaitējuma atlīdzību.
33. pants
Notiesātajam ir visas šajās likumā minētās cilvēka tiesības, izņemot tās, kuras ir ierobežotas ar likumu vai tiesas spriedumu.
Notiesātajam nedrīkst atņemt tiesības uz apmaksātu darbu, atpūtu, veselības aizsardzību, noteiktu kultūras vērtību izmantošanu, izglītību un personības attīstību.
34. pants
Piespiedu darbs ir aizliegts.
Par piespiedu darbu netiek uzskatīts obligātais valsts dienests, iesaistīšana katastrofu seku likvidēšanā un labošanas darbī, kas noteikti saskaņā ar tiesas spriedumu.
35. pants
Valsts atzīst un aizsargā īpašumu un tā mantošanas tiesības.
Personai var piederēt jebkurš īpašums, izņemot 23. pantā noteiktos ierobežojumus.
Īpašuma piespiedu atsavināšana var notikt vienīgi likumā noteiktajā kārtībā ar tiesas nolēmumu. Ja īpašumu atsavina sabiedrisku projektu īstenošanai, īpašniekam pienākas atbilstoša kompensācija.
36. pants
Katram ir tiesības veikt uzņēmējdarbību, kura nav pretunā ar likumu.
37. pants
Katram ir tiesības brīvi izvēlēties profesiju, nodarbošanos un darbu devēju.
38. pants
Katram ir tiesības saskaņā ar

Latvijas Republikas valsts varas un pārvaldes institūcijām nepakļautas bruņotas vienības.
46. pants
Valsts garantē iepriekš pieņemtu miernīgu sapulču, mītiņu, ielu gājēju un demonstrāciju brīvību. To rīkošanai valsts institūciju atļauja nav nepieciešama.
Pašvaldība var mainīt šo pasākumu vietu vai laiku, ja to prasa sabiedrības drošības un kārtības intereses.
47. pants
Valsts garantē radošā darba brīvību un aizsargā autortiesības.
48. pants
Katram ir tiesības griezties valsts varas un pārvaldes institūcijās ar individuāliem vai kolektīviem iesniegumiem un priekšlikumiem.
49. pants
Valsts garantē reliģiskās pārticības brīvību.
Personām vai to apvienībām ir tiesības piekopt reliģiskus kultus.
Nevienu nedrīkst piespiest piedalīties reliģiskos rituālos un ceremonijās, kā arī apgūt ticības mācību.
Reliģiski vai ideoloģiski motīvi nevienu neatbrīvo no pienākumiem pret valsti un nepieciešamības ievērot likumu.
50. pants
Ģimēni, laulību, kā arī mātes un bērna tiesības aizsargā valsts.
Laulības pamatā ir sievietes un vīrieša brīvprātīga vienošanās, kā arī viņu tiesiskā vienlīdzība.
Rūpēties par bērniem un viņu audzināšanu ir vecāku tiesības un pienākums.
Sabiedrība un valsts rūpējas, lai vecāki pilda savus pienākumus pret bērniem.
Laulībā un ārāulībā dzimušie bērni ir tiesības vienlīdzīgi.
51. pants
Pilngadīgu un darbaspējīgu bērnu pienākums ir nodrošināt saviem vecākiem cilvēka cienīgas vecumdienas.
Skat. 3.lpp.

Latvijas Republikas valsts varas un pārvaldes institūcijām nepakļautas bruņotas vienības.
46. pants
Valsts garantē iepriekš pieņemtu miernīgu sapulču, mītiņu, ielu gājēju un demonstrāciju brīvību. To rīkošanai valsts institūciju atļauja nav nepieciešama.
Pašvaldība var mainīt šo pasākumu vietu vai laiku, ja to prasa sabiedrības drošības un kārtības intereses.
47. pants
Valsts garantē radošā darba brīvību un aizsargā autortiesības.
48. pants
Katram ir tiesības griezties valsts varas un pārvaldes institūcijās ar individuāliem vai kolektīviem iesniegumiem un priekšlikumiem.
49. pants
Valsts garantē reliģiskās pārticības brīvību.
Personām vai to apvienībām ir tiesības piekopt reliģiskus kultus.
Nevienu nedrīkst piespiest piedalīties reliģiskos rituālos un ceremonijās, kā arī apgūt ticības mācību.
Reliģiski vai ideoloģiski motīvi nevienu neatbrīvo no pienākumiem pret valsti un nepieciešamības ievērot likumu.
50. pants
Ģimēni, laulību, kā arī mātes un bērna tiesības aizsargā valsts.
Laulības pamatā ir sievietes un vīrieša brīvprātīga vienošanās, kā arī viņu tiesiskā vienlīdzība.
Rūpēties par bērniem un viņu audzināšanu ir vecāku tiesības un pienākums.
Sabiedrība un valsts rūpējas, lai vecāki pilda savus pienākumus pret bērniem.
Laulībā un ārāulībā dzimušie bērni ir tiesības vienlīdzīgi.
51. pants
Pilngadīgu un darbaspējīgu bērnu pienākums ir nodrošināt saviem vecākiem cilvēka cienīgas vecumdienas.
Skat. 3.lpp.

Ēmums auksaim kolhozu

Latvijas Republikas
padome nolēm:
1. Noteikt, ka...
2. Noteikt, ka...
3. Noteikt, ka...
4. Noteikt, ka...
5. Noteikt, ka...
6. Noteikt, ka...
7. Noteikt, ka...
8. Noteikt, ka...
9. Noteikt, ka...
10. Noteikt, ka...

Latvijas Par la zvejnie

Likums...
Likuma n...
likumīgo ko...
radītās sek...
formas lau...
mums un...
kā arī veic...
cesu lauks...
uzņēmējdar...
terāli sek...
niecību ve...
Likums...
kooperatī...
saimniecī...
zvejnieku...
veidojuši...
zultā.
Lauks...
un zvejni...
cija balst...
kapitāla p...
dizības ce...
tošanu...

Projekts Latvijas Republikas Pamatlikums pārejas periodam

No 1. lpp.
52. pants
Ikvienam ir tiesības uz medicīnisko aprūpi.
Valsts aizsargā iedzīvotāju veselību un garantē bezmaksas ārstēšanos personām, kuru ienākumi ir mazāki par valsts noteikto iztikas minimumu.
53. pants
Katram ir tiesības uz izglītību. Valsts garantē iespēju iegūt obligāto bezmaksas izglītību, kā arī nodrošina turpmāko izglītības atbilstoši katra spējām.
54. pants
Vecāku pienākums ir nodrošināt bērnu izglītšanu atbilstoši viņu spējām un pamatizglītības prasībām.
55. pants
Personām un to apvienībām ir tiesības dibināt dažāda līmeņa mācību iestādes ar jebkuru mācīvalodu. Izglītības iegūšana tajās skolās ir valsts pārraudzībā.
56. pants
Katra pienākums ir ievērot Latvijas Republikas Pamatlikumu un likumus, cienīt latviešu tautas un Latvijā dzīvojošo nacionālo un etnisko grupu tradīcijas un paražas, kā arī respektēt citu personu nacionālo pašcienu.
57. pants
Ikvienam piedalās valsts un pašvaldību izdevumu segšanā, likumā noteiktajā kārtībā maksājot nodokļus un nodevas.
58. pants
Dabas, kultūrvides, ainavu, vēstures un arhitektūras pieminekļu aizsardzība ir katras personas, visas sabiedrības un valsts pienākums. Ikvienam ir tiesības dzīvot kvalitatīvā dzīves vidē.
59. pants
Cilvēka tiesībām un brīvībām ir likumu var noteikt nepieciešamos ierobežojumus, lai:
1) aizsargātu citu personu tiesības, cieņu, veselību un likumību;
2) garantētu valsts drošību.

sabiedrisko kārtību un mieru.
III. Augstākā Padome
60. pants
Pārejas periodā Latvijas Republikas augstākā valsts varas un vienīgā likumdevēja institūcija ir Augstākā Padome.
61. pants
Augstāko Padomi ievēl uz pieciem gadiem vispārējās, brīvās, vienlīdzīgās, tiesās un aizklātās vēlēšanās saskaņā ar vēlēšanu likumu.
Augstākā Padome darbojas pastāvīgi, un visi ievēlētie deputāti tajā strādā pastāvīgi.
62. pants
Augstākās Padomes deputātu nedrīkst saukt pie kriminālatbildības, aizturēt, apcietināt, pakļaut kratīšanai vai cita veida personas, dzīvotāji vai dienesta telpu, personiskā transportlīdzekļa un bagāžas pārbaudei, ko veic policijas, muitas un citas institūcijas, kā arī pakļaut administratīviem sodiem bez Augstākās Padomes piekrišanas.
Ja rodas apdraudējums Augstākās Padomes deputāta personas neaizskaramībai, viņa ģimenes locekļiem vai mantai, valsts gādā par to drošību.
63. pants
Jaunievēlētās Augstākās Padomes pilnvaras sākas ar tās pirmās sesijas atklāšanu. Vienlaikus izbeidzas iepriekšējā sasaukuma Augstākās Padomes pilnvaras.
Augstāko Padomi uz pirmo sesiju sasauc iepriekšējā sasaukuma Augstākā Padome vai tās Prezidijs ne vēlāk kā mēnesi pēc vēlēšanām.
64. pants
Augstākās Padomes darbību reglamentē Kārtības rullis.
65. pants
Vienīgi Augstākā Padome:
1) pieņem, atceļ un groza Pamatlikumu un citus likumus;
2) nosaka iekšpolitikas un ārpolitikas galvenos virzienus;
3) pieņem un groza valsts budžetu, apstiprina tā izpildes pār-

skatu un nosaka nodokļus;
4) no Augstākās Padomes deputātiem ievēlē Augstākās Padomes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja pirmo vietnieku, priekšsēdētāja vietnieku un sekretāru;
5) izveido Augstākās Padomes Prezidiju;
6) izveido Augstākās Padomes pastāvīgās, pagaidu un izmeklēšanas komisijas un apstiprina sabiedrisko Konsultatīvo tautību padomi;
7) iecel Ministru Padomes priekšsēdētāju un pēc viņa priekšlikuma apstiprina Ministru Padomes sastāvu un grozījumus tajā;
8) var izteikt neuzticību Ministru Padomes priekšsēdētājam, Ministru Padomei kopumā vai atsevišķiem ministriem;
9) izveido un likvidē ministrijas, valsts departamentus un citas augstākās valsts pārvaldes institūcijas;
10) iecel un atceļ Augstākās Tiesas priekšsēdētāju, ģenerālprokuroru un citas likumā paredzētās amatpersonas;
11) apstiprina tiesnešus;
12) atceļ Augstākās Padomes Prezidiju, Augstākās Padomes priekšsēdētāju, Ministru Padomes un pašvaldību aktus;
13) izsludina Augstākās Padomes, Saeimas vai pašvaldību vēlēšanas un tautas nobalsošanu;
14) ratificē, prolongē un denonsē starptautiskos līgumus;
15) izlemj jautājumus par diplomātisko vai konsulāro attiecību nodibināšanu;
16) izdod amnestijas aktus.
66. pants
Visus Latvijas Republikas likumus, citus normatīvos un tiesību normu piemērošanas aktus izdod, pamatojoties uz Latvijas Republikas Pamatlikumu un saskaņā ar to. Likumi un citi akti ir jāpublicē.
67. pants
Likumdošanas iniciatīvas tiesības ir Augstākās Padomes de-

putātiem, Ministru Padomei, Augstākajai Tiesai, ģenerālprokuroram, Vides aizsardzības komitejai, pašvaldībām, sabiedriskajai Konsultatīvajai tautību padomei, Reliģijas lietu konsultatīvajai padomei un sabiedriskajām organizācijām to republikas institūciju personā.
68. pants
Pamatlikumu Augstākā Padome pieņem un groza ar likumu, kas pieņemts tās plenārsēdē ar balsu vairākumu, ja šis vairākums pārsniedz pusi no deputātu kopskaita.
Likumus, lēmumus un citus aktus Augstākā Padome pieņem ar balsu vairākumu, kas nav mazāks par trešdaļu no deputātu kopskaita.
Balsojošo skaits ir par, pret nodoto balsu un aturējušo deputātu balsu summa.
69. pants
Ja Augstākajai Padomei iesniegtas likuma, lēmuma vai starptautiska līguma projekta, kas pārkāpj Latvijas Republikas suverenitāti vai ierobežo latviešu nācijas pašnoteiktības tiesības — pilnīgas brīvības apstākļos bez ierobežojumiem no ārējo politisko statusu un pēc saviem ieskatiem īstenot politisko, ekonomisko, sociālo un kultūras attīstību —, šo projektu izskata tikai tad, ja par to nobalso ne mazāk par divām trešdaļām no Augstākās Padomes deputātu kopskaita.
70. pants
Augstākās Padomes priekšsēdētāju un augstākā Latvijas Republikas valsts amatpersona, kas pakļauta vienīgi Augstākajai Padomei.
Augstākās Padomes priekšsēdētāju ievēlē Augstākā Padome no deputātiem ar balsu vairākumu no deputātu kopskaita uz savu pilnvaru laiku, bet ne ilgāk kā uz diviem termiņiem pēc kārtas.

Augstākās Padomes priekšsēdētāja pirmtermiņa atcelšanu no amata var ierosināt, ja to rakstveidā pieprasā ne mazāk kā trešdaļa Augstākās Padomes deputātu.
Augstākās Padomes priekšsēdētājs ir atcelts, ja par to nobalso vairākums no deputātu kopskaita.
71. pants
Augstākās Padomes priekšsēdētāja:
1) vada Augstākās Padomes Prezidija sēdes;
2) paraksta likumus un citus Augstākās Padomes vai tās Prezidija pieņemtos aktus;
3) izvirza kandidātūras Ministru Padomes priekšsēdētāja, Augstākās Tiesas priekšsēdētāja, Vides aizsardzības komitejas priekšsēdētāja, ģenerālprokurora un Radio un televīzijas komitejas priekšsēdētāja amatam;
4) pieņem ārvalstu diplomātisko pārstāvju akreditēšanās un atsaukšanas rakstus;
5) pārstāv Latvijas Republiku starptautisku sarunās un paraksta starptautiskos līgumus.
72. pants
Augstākās Padomes Prezidijs ir Augstākajai Padomei pakļauta valsts varas institūcija, kas darbojas pastāvīgi.
Augstākās Padomes Prezidija sastāvā pēc amata ietilpst: Augstākās Padomes priekšsēdētājs, Augstākās Padomes priekšsēdētāja vietnieki, Augstākās Padomes pastāvīgo komisiju priekšsēdētāji.
73. pants
Augstākās Padomes Prezidijs:
1) sasauc Augstākās Padomes sesijas;
2) iztulko likumus;
3) iecel tiesnešus;
4) iecel likumā paredzētās valsts amatpersonas;
5) piešķir diplomātiskos rangus, augstākās valsts dienesta kategorijas un militārā dienesta pakāpes;
6) izdod apzīņošanas aktus;
7) piešķir patvērumu Latvijas Republikai;

8) iecel un atceļ Latvijas Republikas diplomātiskos pārstāvjus ārvalstīs un starptautiskajās organizācijās;
9) piešķir Latvijas Republikas valsts apbalvojumus;
10) ja nepieciešams, aptur Ministru Padomes lēmumus un rīkojumus līdz jautājuma izlemšanai Augstākajā Padomē vai Augstākajā Tiesā;
11) izlemj valsts administratīvā iedalījuma jautājumus;
12) pēc Augstākās Padomes pilnvarojuma veic citas funkcijas.
Augstākās Padomes Prezidijs lēmumus un citus aktus pieņem ar balsu vairākumu no Prezidija locekļu kopskaita.
74. pants
Augstākās Padomes pastāvīgās komisijas veic likumprojektu sagatavošanas darbu, iepriekš izskata un sagatavo jautājumus, kas ir Augstākās Padomes kompetencē, kā arī kontrolē valdības un citu valsts institūciju darbību.
IV. Ministru Padome
75. pants
Latvijas Republikas Ministru Padome — Latvijas Republikas valdība — ir augstākā valsts izpildvaras institūcija.
76. pants
Latvijas Republikas valdība sastāv no Ministru Padomes priekšsēdētāja un ministriem.
Ministru kandidātūras izvirza Ministru Padomes priekšsēdētāja.
Ministru Padomes priekšsēdētājs vienu vai vairākus ministrus iecel par saviem vietniekiem.
77. pants
Ministru Padomes priekšsēdētājs ir iecelts un atcietināts, ja par to nobalsojis vairākums no Augstākās Padomes deputātu kopskaita.
78. pants
Ministru Padome ir atbildīga Augstākajai Padomei.
Ministri koleģiāli atbild par Ministru Padomes darbību kopumā un individuāli — par savu ministriju darbību.
79. pants
Augstākā Padome var izteikt

neuzticību Ministru Padomes priekšsēdētājam, Ministru Padomei kopumā vai atsevišķiem ministriem.
Ministru Padomes priekšsēdētājam un ministriem ir tiesības demisionēt.
Ja Ministru Padomes priekšsēdētājs demisionē vai viņam tiek izteikta neuzticība, Ministru Padome pilnā sastāvā noliek pilnvaras.
80. pants
Lēmuma projektu par neuzticības izteikšanu Ministru Padomes priekšsēdētājam, Ministru Padomei kopumā vai atsevišķiem ministriem var iesniegt ne mazāk kā trešdaļa no Augstākās Padomes deputātu kopskaita, bet lēmumu pieņem personālā balsu vairākumu no Augstākās Padomes deputātu kopskaita.
81. pants
Ministru Padome pēc demisijas turpina pildīt savus pienākumus līdz jaunās valdības izveidošanai.
82. pants
Valdības kompetenci un darbības kārtību nosaka likums «Par Latvijas Republikas Ministru Padomi».
V. Tiesa
83. pants
Latvijas Republikā tiesu spriež tikai tiesa.
Tiesu iekārtu un darbības kārtību nosaka likums.
84. pants
Visu Latvijas Republikas tiesu tiesnešus iecel uz desmit gadiem.
Par tiesnesi var iecelt tikai personu ar augstāko juridisko izglītību un likumā noteikto juridisko praksi.
Stājoties amatā, tiesnesi dod zvērestu.
85. pants
Tiesnesi ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam.
86. pants
Tiesnesi nedrīkst arestēt, saukt pie kriminālatbildības, aizturēt, pakļaut kratīšanai, piespiedt atvešanai vai tiesas uzliedzniecībai administratīviem sodiem

bez Augstākās Padomes Prezidija piekrišanas.
87. pants
Latvijas Republikas tiesu sistēmā ietilpst Saimnieciskā tiesa, kas likumā noteiktajā kārtībā izšķir saimnieciskos strīdus.
VI. Konstitucionālā kontrole
88. pants
Konstitucionālā kontrole Latvijas Republikā tiek īstenota likumā «Par tiesu iekārtu» noteiktajā kārtībā.
VII. Budžets un finanses
89. pants
Latvijas valsts budžets veidojas no nodokļiem un nodevām, valsts uzņēmumu peļņas atskaitījumiem, tiesas aizpēmumiem, kā arī citiem avotiem.
Latvijas Republikas budžeta sistēmā ietilpst pastāvīgi valsts un pašvaldību budžeti.
90. pants
Nodokļus un nodevas var noteikt tikai ar likumu vai īstenojot likumā noteiktās pilnvaras.
91. pants
Visi valsts iekārtu un izdevumi ir jāatspoguļo valsts budžetā, bet pašvaldību iekārtu un izdevumi — pašvaldību budžetā.
VIII. Noslēguma noteikumi
92. pants
Saeimas vēlēšanas izsludina Augstākā Padome tad, kad var netraucēti īstenot 1922. gada 15. februāra Satvermes 1. un 2. pantu.
93. pants
Augstākās Padomes pilnvaras izbeidzas līdz ar Saeimas pirmās sesijas atklāšanu.
94. pants
Šis Pamatlikums un 1990. gada 4. maija deklarācija «Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu» zaudē spēku ar brīdi, kad stājas spēkā saskaņā ar 1922. gada 15. februāra Satvermi brīvās vēlēšanās ievēlētās Saeimas pieņemta Satvermes jaunā redakcija.
Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs
Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs

Latvijas Republikas Augstākās Padomes Lēmums Par Latvijas Republikas likuma «Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku

skāņā ar šo likumu, tiek pielīdzināti kolhoziem šādā kārtībā:
1) privatizējama valsts lauksaimniecības uzņēmuma bilancē esošā manta pielīdzināma kolhoza mantai;

mos bankas ilgtermiņa un īstermiņa kredītus.
Uzņēmuma kopējais kapitāls sastāv no juridisko un fizisko personu kapitāla daļām. Uzņēmuma atmaksājamos ilgtermiņa

Saimnieciskās rezultātā radītā kapitāla daļa aprēķina:
1) kolhoza biedriem un saskaņā ar šā likuma 3. pantu viņiem pielīdzinātajām personām valsts uzņēmumos;

kurā izvietots privatizējams uzņēmums,
— strādājot uzņēmumā, neļaimes gadījumos bojā gājušo mantinieki neatkarīgi no viņu dzīves un darba vietas.